

alimara

Revista de Treball Social
Època 5 / número 54 / Juny 2010

Consell de
Mallorca

Núm 54

Època 5. Juny 2010

Edita: Institut d'Afers Socials
Consell de Mallorca

Coordinació i redacció:
Servei de planificació i documentació.
General Riera, 67
07010 Palma

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió
dels seus autors.

10 anys de la Taula per a l'Accessibilitat

Pere Ferrer i Guasp,
tècnic de la Secció d'Accessibilitat
de l'IMAS

El Consell de Mallorca, l'any 2000, davant la necessitat de cobrir un espai social desatès -mancat de les atencions o consideracions degudes- en el qual s'hi trobaven les persones amb discapacitat, va crear la Secció d'Accessibilitat per fer efectius els principis de vida independent, accessibilitat universal i normalització.

Un dels principals objectius fou impulsar accions per donar a conèixer i sensibilitzar els tècnics, tant a aquells que treballaven a les institucions públiques com els que ho feien en les promocions privades, que era imprescindible fer complir i observar la legislació existent en matèria d'accessibilitat. Normativa que, abans de l'any 2000, o bé es desconeixia o, la majoria de vegades, s'ignorava. Indubtablement, en ambdós casos, fos per un motiu o per altre, es cometia una transgressió. I, quan l'autor de la redacció d'un projecte urbanístic o d'una edificació s'havia proposat observar aquesta normativa, ho feia de manera parcial i no del tot ajustada als paràmetres establerts.

Una altra actuació va ser divulgar per diferents vies els principis abans anunciats, per tal de desterrar la idea, àmpliament estesa en la societat,

que l'accessibilitat solament afectava una minoria de la població, marginal i oculta. Així doncs, es tractava de canviar, de mica en mica, el vell concepte per un altre d'ample abast: l'accessibilitat universal.

S'havien de desplegar estratègies per aconseguir que la societat prengués consciència de la importància de l'accessibilitat. Una qüestió social que dia rere dia afecta més ciutadans, especialment la gent gran. Si es produïa un canvi de mentalitat col·lectiva, la mateixa societat actuaria com a element de pressió sobre els representants polítics en les institucions i sobre els directius dels col·legis professionals, promotors, constructors i tècnics per tal que s'engeguessin plans i actuacions per avançar cap a una accessibilitat per a tothom.

Aquesta idea implica que el tècnic encarregat de redactar el projecte, des que el concep i mentre el desenvolupa, ha de tenir present totes les variables de l'accessibilitat que atenyen a tots els col·lectius de persones amb discapacitat física, o sensorial.

No es podia seguir dissenyant com fins llavors, ja que, en la gran majoria de casos, el tècnic responsable esperava acabar el projecte per començar a pensar en l'accessibilitat. Com si fos un aspecte irrellevant, residual a introduir a darrera hora.

Aquest model d'accessibilitat es limitava a superar els desnivells amb rampes que, moltes vegades, superaven amb escreix els percentatges màxims que determinava la normativa; pendents insuperables sense ajuda per a les persones usuàries de cadira de rodes. Uns banys que, tot i tenir la consideració d'adaptats, no reunien les condicions precises perquè les persones amb mobilitat reduïda en poguessin fer ús; i, així, tot un seguit de mancances que dificultaven la mobilitat i l'accés d'aquestes persones als edificis, locals i instal·lacions d'ús públic, espais urbans i transport públic.

Quan en casos aïllats s'intentava facilitar l'accés i la mobilitat a les persones usuàries de cadira de rodes, s'oblidaven els col·lectius de persones cegues i sordes no tenint en compte els elements necessaris per garantir la seva autonomia: una senyalització adequada i orientativa, una il·luminació clara, una informació intel·ligible i la instal·lació de diferents dispositius electrònics sonors i lluminosos.

Els projectes que en un futur incorporin l'accessibilitat universal respectaran el principi de no discriminació i d'igualtat d'oportunitats en tots els àmbits de la vida, exigència que preveu la *Llei 51/2003 de desembre, d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat*. Aquesta nova concepció suposa que l'accessibilitat s'integra en el tot i deixa de ser un afegit.

La secció d'Accessibilitat va engregar un seguit d'estratègies per assolir aquests objectius. Una de les primeres fou l'edició d'una guia per a l'accessibilitat que es va presentar als representants polítics i als tècnics municipals d'urbanisme de tots els ajuntaments de Mallorca. Era un instrument per avaluar el grau d'accessibilitat dels municipis en els aspectes de l'urbanisme, l'edificació, el transport i la comunicació. Les visites serviren també per informar de l'existència d'una Secció d'Accessibilitat en el Consell

de Mallorca, un servei orientat a revisar projectes, assessorar en temes tècnics i en matèria administrativa. Aquest fou l'inici d'una col·laboració que amb el pas del temps s'ha consolidat.

Es posà en marxa un treball de camp que consistí a efectuar visites de comprovació que realitzaren els tècnics de la Secció per detectar el grau de compliment de la normativa en els edificis, locals i instal·lacions, espais urbans i transport, oferts a la col·lectivitat tant de propietat pública com privada. Després de cada una d'aquestes verificacions es redactava un informe que es trametia a la propietat, en el qual es ressenyaven les anomalies i es proposaven possibles solucions per esmenar-les. Passat el termini que es concedia, es realitzava una segona visita per saber quines actuacions s'havien fet per corregir les irregularitats apuntades. Aquestes intervencions en el decurs del temps passaren a ocupar bona part de l'activitat dels professionals de la Secció. El motiu d'aquesta dedicació obeí als resultats positius que es pogueren constatar.

Però ben aviat, des de la Secció es va considerar que s'havia de desplegar una estratègia aglutinadora que passava per incorporar les associacions i altres institucions, totes elles involucrades i amb competències en l'àmbit de l'accessibilitat. Es pensà en un organisme que coordinés les accions i actuacions de tots els implicats per tal de fer-les més efectives.

L'Administració necessitava conèixer de primera mà les necessitats i reivindicacions de les associacions i a aquestes els calia tenir un interlocutor amb capacitat resolutiva per fer realitat (satisfer) les seves demandes.

Per tal d'aconseguir aquest objectiu, el 2000 es creà la Taula per a l'Accessibilitat, d'entrada amb la participació de les associacions de discapacitats físics. Amb el temps s'hi sumaren les associacions de discapacitats sensorials i els representants de la Conselleria d'Obres Públiques i Habitatge, de l'Ajuntament de Palma, de l'Ajuntament de Calvià, i dels departaments de Territori i de Cultura i Patrimoni del mateix Consell de Mallorca.

La Taula per a l'Accessibilitat ha estat i és un espai de debat on tenen lloc sessions monogràfiques mensuals sobre temes i matèries considerades d'interès: la revisió del Reglament d'Accessibilitat, els difícils equilibris entre l'accessibilitat i el patrimoni, l'adaptació dels accessos a les esglésies de Mallorca, l'accessibilitat en el Metro, l'adaptació de les apotecaries a la normativa d'accessibilitat, l'accessibilitat en el nou hospital de son Espases, etc.

Ha estat, també, un marc on s'han formulat propostes per efectuar visites tècniques de comprovació de l'accessibilitat. Un treball de camp que han realitzat conjuntament els tècnics de la Secció amb els tècnics de les associacions.

Comissions tècniques de la Taula han revisat projectes d'obres, públiques i privades, d'ús públic, treball que suposava indicar als tècnics responsables les modificacions que calia introduir, o les correccions que era necessari fer per tal que s'ajustessin a la normativa. Entre els projectes més

destacades es poden citar: l'Hospital de son Espases, Palma Arena, Palau de Congressos, nou edifici d'Hisenda, etc. En alguns casos la col·laboració ha estat molt eficaç; en altres no tant per les resistències del projectista a rectificar, o la falta d'interès dels directors d'obres a executar-les conformement a les disposicions i paràmetres del Reglament.

Una altra tasca que han fet conjuntament els tècnics de la Secció i els de les associacions ha estat la supervisió de tots els projectes del Pla d'Obres i Serveis del Consell de Mallorca. Quan s'observaven deficiències o anomalies es comunicava als respectius ajuntaments perquè els autors dels esmentats projectes procedissin a rectificar-los.

Una de les discriminacions més flagrants que patien les persones amb discapacitat física era no poder exercir el seu dret al vot d'una manera normalitzada, ja que molts de col·legis electorals eren inaccessibles. Per posar fi a aquesta desigualtat, es va promoure des de la Taula per a l'Accessibilitat una campanya per fer accessibles tots els col·legis electorals, fent-la coincidir amb les eleccions autonòmiques i municipals del 2003. Els resultats foren immillorables, ja que serví perquè tots els municipis de Mallorca assumissin que no es podia situar cap col·legi electoral en un local o edifici amb barreres arquitectòniques.

Des de la Taula per a l'Accessibilitat es convocaren reunions en les quals hi participaren responsables polítics i caps de servei de les institucions municipals, així com els responsables de diferents àrees del Consell de Mallorca mateix. Un dels principals objectius era que s'intensifiqués l'exigència per tal que es generalitzés el compliment de la normativa i s'actués més severament contra els infractors.

Al llarg d'aquests anys s'ha fet una tasca continuada de divulgació a través de la participació en programes de ràdio i televisió. També s'han editat manifestos públics en favor d'implantar l'accessibilitat en tots els àmbits.

La iniciativa de crear els Premis d'Accessibilitat del Consell de Mallorca, que s'atorguen anualment, sorgí com una manera més de donar a conèixer l'accessibilitat fora de l'estricta marc dels sectors implicats, per estimular la seva aplicació entre els tècnics i per induir els representants polítics a incloure-la en els seus plans i programes d'actuació, a més de convèncer-los que s'havia de considerar una matèria transversal que afectava tots els departaments.

Els premis no aspiraven a ser més que un reconeixement públic a l'obra ben feta. S'han concedit als titulars públics i privats d'aquells projectes executats dins l'urbanisme, l'edificació, el transport, la investigació, la comunicació etc. Encara que totes elles no podrien ser qualificades d'òptimes, s'acostaven al model de disseny universal. En aquells casos que presentaven errades menors, gairebé sempre atenyien l'accessibilitat sensorial. Aquest marge de flexibilitat en l'exigència a l'hora d'elegir els premiats solament es pot justificar dins un context del retard considerable a l'illa de Mallorca pel que fa a l'aplicació dels principis i de les normes de l'accessibilitat.

Els primers Premis d'Accessibilitat del Consell de Mallorca s'atorgaren el 2003 a la Misericòrdia. A més de l'acte de lliurament que presidí la presidenta del Consell de Mallorca, durant una setmana va estar oberta a la ciutadania una exposició de fotografies que representaven una mostra de contrastos entre les obres molt deficitàries quant a l'accessibilitat i aquelles en què s'havien eliminat les barreres.

Aquests darrers anys, els premis s'han celebrat al teatre Principal. A tots ells hi ha assistit la presidenta del Consell de Mallorca. Uns premis que s'han consolidat any rere any perquè cada cop més desperten interès entre els professionals, institucions, entitats i particulars. Indubtablement, el nivell d'exigència dels membres del jurat haurà de ser, en el futur, més estricte i exigent per tal d'adaptar-se a un nou context més evolucionat pel que fa a l'accessibilitat; d'aquesta manera els premis guanyaran en prestigi.

La Taula per a l'Accessibilitat ha estat un instrument eficaç per avançar en la implantació de l'accessibilitat dins tots els àmbits de la vida social, un fòrum de debat que ha permès un intercanvi de parers i la posada en comú de moltes qüestions polèmiques, i un organisme a través del qual s'han canalitzat moltes demandes de les associacions, les quals posteriorment s'han resolt adequadament.

